

LÁ THƠM ĐÓ THƠ

“LÁ THƠM ĐÓ THƠ”

(hay là: Lá thơm đưa duyên)

Triều vua nào cũng vậy, nhiều giai nhân tuyệt sắc trong nước được tuyển vào cung để làm cung nữ. Họ là những giai nhân bạc mệnh, đi chăng có vạ, suốt đời chịu cảnh lạnh lùng, buồn tẻ, sầu đau trong chốn thâm cung.

Nhà vua có cả tam cung, lục viện, hàng ngàn cung nữ phi tần toàn bọc diễm kiều, tài sắc cả. Mỗi đêm ngủ ở cung nào, nhà vua phải nhờ xe dê đưa đến. Xe dừng trước cung nào thì nhà vua vào cung ấy. Có những nàng hằng năm không được đoái hoài, đành chịu cảnh cô phòng giá lạnh.

Đời Đường (618-907), đời vua Hy Tông có nàng cung nữ tuyệt sắc tên Hàn Thúc Tồn sống cảnh lẻ loi buồn bức trong thâm cung, nên thường nhặt những chiếc lá đỏ (hồng diệp) rồi đặt thơ lên trên lá, thả xuống ngoài nước:

Nước chảy sao mà vội?

Cung sâu suốt buổi nhàn.

Ân cần nhờ lá thơm

Trôi tuột đến nhân gian.

Nguyên văn:

Lưu thủy hà thái cấp

Cung trung tận nhật nhàn.

Ân cần tạ hồng diệp.

Hoa khứ đáo nhân gian.

Chiếc lá chắp bài thơ theo dòng nước chảy xuôi ra ngoài vòng cấm lũy.

Lúc bấy giờ có người môn khách của quan Tể Tướng Hàn Vinh tên Vưu Hựu vốn khéo phong lưu tài tử, thơ hay, chữ tốt, chắp hiềm một nỗi vận chưa đạt nên đành chịu sống nhờ nơi quan Tể Tướng họ Hàn. Đương thơ thẩn ngắm dòng nước chảy, Hàn bỗng nhìn thấy chiếc lá có bài thơ, lấy làm lạ mới vớt lên xem. Cảm tình chan chứa với người gởi thơ lạ mặt, chàng cũng bẻ một chiếc lá, viết một bài thơ vào đấy, lên đầu nguồn dòng nước thả lá xuống

cho trôi trệ xuông.

Nghe oanh thỹ liêu chạnh lòng thương,

Thương kẻ trong cung lúc đoạn trường.

Chiếc lá đờ thơ trôi mặt nước,

Gợi cho ai đó nói không tường.

(Bản dịch của Phan Như Xuyến)

Người cung nữ họ Hàn thường ngời nhìn dòng nước chảy, bâng bâng được chiếc lá trôi vào cửa người không quen biết, mới đem cút vào rương son phởn.

Ba năm sau, nhà vua sai thối một sớ cung nữ (khoảng 3,000), trong đó có Thúy Tần. Nàng đến tạm dinh quan Tể Tướng họ Hàn để chờ thuyên trở về quê cũ, bâng gặp Vua Hựu. Hai người trò chuyện, ý hợp tâm đầu. Tể Tướng họ Hàn thấy cả hai đều xứng đôi vừa lứa nên làm mọi thành duyên giai ngẫu.

Đêm tân hôn, Hựu chợt mở rương cửa vợ thấy chiếc lá của mình ngày xưa. Lạ làm lạ lòng, chàng cũng đem chiếc lá của mình vớt được cho vợ xem. Thì ra cả hai lại giữ hai chiếc lá của nhau. Cho là thật duyên trời định.

Có thi có bài: (*)

Một đôi thi cú theo dòng nước

Mười mấy năm qua nhớ dấy dấy.

Mừng bấy ngày nay loan sánh phụng

Cũng nhờ lá thắm khéo làm mai.

Nguyên văn:

Nhật liên giai cú tùy lưu thỹ,

Thập tị ưu tư mẫn tị hoài.

Kim nhật khước thành loan phượng lữ,

Phương tri hống điệp thị lương môi.

Trong “Đoạn trường tân thanh” của cụ Nguyễn Du, có câu:

Thâm nghiêm kín cổng cao tường,

Cạn dòng lá thắm, dứt đường chim xanh.

hay:

Dù khi lá thắm chớ hống,

và:

Nàng rằng hống điệp xích thằng,

Nên chẳng thì cũng tại lòng mẹ cha.

“Lá thắm”, “Hồng điệp” đều do điện tích trên.

./.

(Bài sưu tầm từ trang FB Những Câu Chuyện Thú Vị)